

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของโฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้
ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัย
3 แบบ คือ

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์
โฆษณาผ้าอนามัยว่ามีองค์ประกอบของโฆษณาอะไรบ้าง
3. การใช้ข้อมูลจากเอกสารทางการตลาด (Documentary) เช่น ตัวเลขยอดขาย
ส่วนแบ่งตลาด รวมถึงข้อมูลการลงโฆษณาทางโทรทัศน์ เพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการรับ
สื่อจริงของกลุ่มนิสิตนักศึกษา

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ กลุ่มนิสิตนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรี ในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 19 สถาบัน
ซึ่งมีจำนวนนิสิตนักศึกษาหญิงรวม 103,364 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

จำนวนนิสิตนักศึกษาหญิง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบัน	นักศึกษาหญิง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	9,284
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	6,170
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	8,916
มหาวิทยาลัยมหิดล	6,245
มหาวิทยาลัยศิลปากร	2,696
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	5,827
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	3,651
รวม	42,789

ที่มา : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กองแผนงาน, รายงานการศึกษาสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2536

ตารางที่ 2

จำนวนนิสิตนักศึกษาหญิง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

สถาบัน	นักศึกษาหญิง	สถาบัน	นักศึกษาหญิง
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	14,563	มหาวิทยาลัยเกริก	1,722
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	3,022	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	148
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	10,116	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	4,897
มหาวิทยาลัยสยาม	5,347	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	9,632
มหาวิทยาลัยหัวเฉียว	683	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	5,962
มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์	1,135	มหาวิทยาลัยรังสิต	3,348
รวม		รวม	60,575

ที่มา : สำนักงานกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย,
รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2536

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. จากจำนวนประชากรทั้งหมด 103,364 คน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาจำนวน 200 คน (Quota Random Sampling) โดยกำหนดจากตารางแสดงจำนวนตัวอย่างของ Tara Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 10

(อุทุมพร จามรมาน, 2537 : 30)

2. เลือกสถาบันโดยการสุ่มตัวอย่างตามประเภทประชากร (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งมหาวิทยาลัยทั้งหมดออกเป็นสถาบันของรัฐและเอกชน แต่ละกลุ่มเลือกมา 4 สถาบัน โดยใช้วิธีการ random ดังนี้

2.1 จับฉลากชื่อสถาบันการศึกษาของรัฐจากจำนวนที่มีอยู่ 7 สถาบัน

ให้ได้ 4 สถาบัน

2.2 จับฉลากชื่อสถาบันการศึกษาของเอกชนจากจำนวนที่มีอยู่ 12 สถาบัน

ให้ได้ 4 สถาบัน

โดยแต่ละสถาบันจะใช้กลุ่มตัวอย่างสถาบันละ 25 คน (จากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คนหารด้วยจำนวนสถาบัน 8 สถาบัน จะได้เป็น $200/8 = 25$)

ตัวแปรในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จำแนกตัวแปรออกตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ 2 ข้อ ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 โฆษณาทางโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัย

ของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ : โฆษณาทางโทรทัศน์

ตัวแปรตาม : พฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยกลุ่มนิสิตนักศึกษา

ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานข้อที่ 2 นอกเหนือจากโฆษณาทางโทรทัศน์ ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ : ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางสังคม

ตัวแปรตาม : พฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เกณฑ์การวัดตัวแปร

การกำหนดคะแนนคำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม ในการจัดค่าตัวแปรต่าง ๆ เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ จะมีเกณฑ์ดังนี้

1. พฤติกรรมการเปิดรับโฆษณาผ้าอนามัยทางโทรทัศน์

การวัดตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับโฆษณาทางโทรทัศน์ได้มาจากการวัดความบ่อยครั้งในการเปิดรับ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ไม่เคยดูเลย	1	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	2	คะแนน
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	3	คะแนน
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	4	คะแนน
ทุกวัน	5	คะแนน

2. การระลึกและจดจำองค์ประกอบของโฆษณา

แบ่งระดับการระลึกและจดจำได้ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ไม่ได้เลย	1	คะแนน
น้อย (1-2 เรื่อง)	2	คะแนน
ปานกลาง (3-4 เรื่อง)	3	คะแนน
มาก (5-6 เรื่อง)	4	คะแนน
มากที่สุด (เกิน 6 เรื่องขึ้นไป)	5	คะแนน

3. พฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัย

การตัดสินใจเลือกใช้ผ้าอนามัย หลังจากชมภาพยนตร์โฆษณาผ้าอนามัย
ทางโทรทัศน์

ไม่มีผลเลย	1	คะแนน
(หมายถึง ไม่มีความสนใจต้องการซื้อสินค้าเลย)		
มีผลน้อย	2	คะแนน
(หมายถึง มีความสนใจสินค้าอยู่บ้าง แต่ยังไม่เกิดความต้องการซื้อสินค้า)		
มีผลปานกลาง	3	คะแนน
(หมายถึง เกิดความสนใจจะใช้สินค้า แต่ยังไม่ตัดสินใจซื้อแน่นอน)		
มีผลมาก	4	คะแนน
(หมายถึง เกิดความต้องการทดลองใช้สินค้า และซื้อสินค้ามาใช้ในภายหลัง)		
มีผลมากที่สุด	5	คะแนน
(หมายถึง มีการตัดสินใจซื้อสินค้าทันทีหลังจากดูภาพยนตร์โฆษณา)		

4. ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัย

วัดจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของปัจจัยดังกล่าว

ไม่มีผลเลย	1	คะแนน
(หมายถึง ไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้สินค้าเลย)		
มีผลน้อย	2	คะแนน
(หมายถึง มีผลให้เกิดความสนใจสินค้าบ้างแต่ยังไม่เกิดความต้องการซื้อสินค้า)		
มีผลปานกลาง	3	คะแนน
(หมายถึง มีผลให้เกิดความสนใจจะใช้สินค้า แต่ยังไม่ตัดสินใจซื้อแน่นอน)		
มีผลมาก	4	คะแนน
(หมายถึง มีผลให้เกิดความต้องการทดลองใช้สินค้าและซื้อสินค้ามาใช้ภายหลัง)		
มีผลมากที่สุด	5	คะแนน
(หมายถึง มีผลก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อทันที)		

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ สถานศึกษา คณะและชั้นปีที่เรียน รายได้ของบิดามารดา และรายได้ส่วนตัวต่อเดือน
- ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาารเปิดรับสื่อโทรทัศน์ พฤติกรรมกาารเปิดรับโฆษณาผ้าออนามัยทางโทรทัศน์ และการระลึกและจดจำโฆษณา
- ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาารใช้ผ้าออนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
- ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว เพื่อน สภาพเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อพฤติกรรมกาารใช้ผ้าออนามัย

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

เมื่อออกแบบแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้ว จะมีการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านงานโฆษณา, งานการตลาด และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ตรงตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามจำนวน 20 ชุด ไปทดสอบกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีคุณสมบัติเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาเรื่องความสามารถในการสื่อความหมายที่ชัดเจน และสามารถได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งความเข้าใจในเรื่องภาษา จากนั้นจึงจะทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนออกเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยและผู้ช่วยรวบรวมข้อมูลจำนวน 4 คน ซึ่งผ่านการซักซ้อมและทำความเข้าใจในแบบสอบถามและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปสอบถามนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ได้เลือกไว้จำนวน 8 สถาบัน โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลที่เป็นลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ พฤติกรรมการเปิดรับโฆษณาผ้าอนามัยทางโทรทัศน์ พฤติกรรมการเลือกใช้ผ้าอนามัย และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัย โดยการใช้ตารางแจกแจงความถี่และค่าร้อยละประกอบความเรียง

การประมวลผลข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลจากการสำรวจเสร็จแล้ว มีขั้นตอนในการประมวลผลดังนี้

1. ทำการตรวจสอบแบบสอบถามให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทันทีที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว
2. ลงรหัสในแบบฟอร์มการลงรหัส (Coding Form) ให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. นำไปประมวลผลข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาพยนตร์โฆษณาผ้าอนามัยที่ออกอากาศในปี 2541 รวมจำนวนทั้งสิ้น 8 เรื่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์โฆษณา ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งข้อมูลจากวีดิทัศน์ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานภาพยนตร์โฆษณาจำนวน 8 เรื่อง ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9 ในช่วงปี 2541 ซึ่งเก็บรวบรวมไว้ในรูปของเทปวีดีโอ โดยผู้วิจัยได้ติดต่อขอบันทึกเทปจากบริษัทตัวแทนโฆษณา (Advertising Agency) และฝ่ายการตลาดของบริษัทผู้ผลิตสินค้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เปิดเทปดูภาพยนตร์โฆษณาที่รวบรวมได้ทั้งหมด 8 เรื่อง เพื่อให้ทราบว่ารูปแบบของภาพยนตร์โฆษณาของแต่ละยี่ห้อเป็นอย่างไร มีวิธีการนำเสนอลักษณะใดบ้าง องค์ประกอบในภาพยนตร์โฆษณาประกอบด้วยอะไรบ้าง จากนั้นจึงบันทึกผลที่ได้อย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ วิเคราะห์ตามเนื้อหาที่พบในแต่ละภาพยนตร์โฆษณาตามข้อความพร้อมทั้งภาพและเสียงที่นำเสนอทางสื่อโทรทัศน์

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 8 เรื่องแล้ว จะได้นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ดังกล่าวในแต่ละประเด็น ว่ามีรูปแบบ, วิธีการนำเสนอ และเนื้อหาอย่างไรบ้าง โดยใช้ลักษณะการบรรยาย และอธิบายประกอบตารางที่สรุปส่วนสำคัญจากภาพยนตร์โฆษณาที่นำมาใช้วิเคราะห์ เพื่อให้ได้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากที่สุด หลังจากนั้น นำผลการวิเคราะห์เนื้อหามาหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

3. การใช้ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทางการตลาด ได้แก่ ข้อมูลทางการตลาดเกี่ยวกับสินค้า ยอดขาย ส่วนแบ่งทางการตลาด ตลอดจนข้อมูลด้านการโฆษณา อาทิ แผนงานการลงสื่อโฆษณาต่างๆ ความถี่ในการลงโฆษณา สถานีโทรทัศน์ที่ลงโฆษณา ช่วงเวลาที่ออกอากาศ เป็นต้น โดยผู้วิจัยติดต่อขอข้อมูลดังกล่าว จากฝ่ายการตลาดของบริษัทผู้ผลิตสินค้า และบริษัทตัวแทนโฆษณา (Advertising Agency)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางการตลาด โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลทางการตลาดต่างๆ และข้อมูลด้านการลงโฆษณา โดยการใช้ลักษณะการบรรยาย และอธิบายประกอบตารางที่สรุปข้อมูลจากเอกสาร และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการรับสื่อจริง และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากการสำรวจ (Survey) เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ผ้าอนามัยของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย